СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 229. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 3. жовтня, 1927. VOL. XXXV. No. 229. Jersey City, N. J., Monday, October 3. 1927. THREE CENTS.

ПОЛОВИНА ГАЛИЧИНИ ЗАЛЛЯТА ВОДАМИ

А ОДНОМУ МІЛІОНОВИ УКРАЇНЦІВ ЗАГЛЯДАЄ ГОЛОДОВА СМЕРТЬ В ВІЧИ. РАТУЙТЕ НЕЩАСНИХ БРАТІВ В РІДНІМ КРАЮ І ШЛІТЬ НЕГАЙНО СВОЮ ЖЕРТВУ ЧЕРЕЗ:

OBYEDNANYE, P. O. Box 411, Philadelphia, Pa.

В СТ. ЛУИСІ НАЧИСЛЯЮТЬ 90 УБИТИХ

ЧИСЛО РАНЕНИХ ДОХОДИТЬ ДО ПІВТОРА ТИСЯЧІ.

СТ. ЛУИС, Мезуре, 30. вересня. — Докладнійші перечислення жертв страшного торнада, що навістило се місто в четвер, показують, що підчас нього погибло 90 людий, а коло півтора тисячі віднесло ріжні тілесні ушкодження. Коло 5,000 людий лишилося без даху над головою. Втрати матеріяльні рахують на 50 міліонів.

Бездомних людий приміщено в військових касарнях, а Червоний Хрест кормить їх з полевих кухонь.

Для охорони румовищ та ушкоджених домів прибуло федеральне військо.

В одній школі найдено тіла 5 дівчат.

СУД ВИДАЄ ЗАБОРОНУ ПРОТИ МАЙНЕРСЬКОЇ ЮНІЇ.

ЗАКИДУЄ МАЙНЕРАМ ЗМОВУ ПРОТИ СВОБІДНОЇ ТОРГОВЛІ.

ПИТСБУРГ, 30. вересня. — Федеральний суд видав проти майнерської юнії заборону вмішуватися в який небудь спосіб проти ведення бизнесу вуглевим підприемством Питсбург Терминел Ковл Корпорейшен, яка наймає скебів та закидує юнії, що вона не дає підприемству вести свобідної торговлі.

Корпорація далі пізвала юнію за відшкодованне в сумі півтора міліона долярів за те, що мовляв юнія перешкаджала підприемству продавати вуголь, бо його добували неюнійні робітники.

МЕКСИКАНСЬКИЙ УРЯД АРЕШТУЄ КАТОЛИКІВ ЗА РЕВОЛЮЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ.

ЗНОВА ДОНОСЯТЬ ПРО БИТВУ З ПОВСТАНЦЯМИ.

МЕКСИКО, 30. вересня. — Мексиканський уряд арештував тут 29 католиків, яким закидує участь або активну підпомогу в заворушеннях проти уряду.

В стейті Халіско знова знялися католицькі повстання. За послідних кілька днів у битвах з федеральними жовнірами згинуло 89 повстанців. Федеральні війська кажуть, що вони побідили в кождій битві з повстанцями.

КІНЕЦЬ ШКІЛЬНОГО СТРАЙКУ.

ДІТВОРА ВЕРТАЄ ДО ШКОЛИ В ГЕРІ.

ШИКАГО, 30. вересня. — У Висшій Школі Емерсона на Гері, Індіяна, відбулася нині правильна наука всіх предметів. Уся шкільна молодіж, що страйкувала через те, що до школи вписалося 24 Муринів, вернула на науку, як заряд школи згодився виставити для Муринів осібний шкільний будинок.

Страйкарі дозволили тром Муринам, які вже давнійше почали науку, остатися на далі в школі. Міський уряд визначив на школу для Муринів 15,000 долярів.

ВЧЕНИЙ ПОКАЗУЄ НА ВЕЛИКІ ЗИСКИ В КУКУРУЗІ.

КАЖЕ, ЩО ФАРМЕРІ МОЖУТЬ ЗАРОБЛЯТИ МІЛІЯРД ДОЛЯРІВ РІЧНО.

НЮ ЙОРК, 30. вересня. —На відбуваючійся тут хемічній виставі виступив Др. О. Р. Свіні, професор стейтової колеґії Айови, з незвичайно цікавим відчитом про можливости кращого використовування кукурузи. Він говорив, що з бадилля кукурузи можна виробляти дерево й папір та другі вироби.

На його обчислення, американські фармері моглиби кождого року додати до своїх приходів цілий міліярд долярів за самі вироби з бадилля кукуризи.

СУДДЯ ПОСТРІЛЕНИЙ У СУДІ.

ЖІНКА СТРІЛИЛА ДО СУДДІ И РАНИЛА ЙОГО ТЯЖКО.

СОЛТ ЛЕЙК СИТІ, Юта, 30. вересня. — Якась пані Симонз стріляла тут на суді до федерального судді Тилмена Д. Джансона та пострілала його тяжко.

Вона стріляла до нього три рази, і кождий вистріл поцілив його: один у бедро, другий у стегно, третий в коліно. Лікарі кажуть, що якби не те, що він має 69 літ та що йому о комплікації не тяжко, він вийшовби певно.

Арештована виновниця каже, що вона пімстилася на судді за те, що він видав недавно дуже низьке відшкодованне в її позві проти одного підприемства. Вона каже також, що хотілаби дістати в свої руки сенатора Кинга. Суддя самий заявив, що вона мусить бути божевільна.

ЗА ВБИЙСТВО ЛІКАРЯ ЛІЛІЕНДАЛА.

ГЕМОНТОН, Ню Джерзі, 30. вересня. — В справі вбийства д-ра Ліліендала суд видав стежні листи за Бічом, сусідом вбитого, який не явився на конфронтацію зі свідками, а відтак постановив обжалувати його адвоката за допомогу Бічови в утечі.

Тепер прокароторія підносить підозріння, що може й вдова вбитого мала якусь участь в убийстві, бо найшлися свідки, які запевняють поліцію, що пані Ліліендал виїхала своїм автом на місце злочину яку годину передтим, як се виходилоби з її зізнань.

Поліція все ще не найшла револьвера, з котрого стріляли до лікаря, а якого найденне моглоби розвязати загадку вбийства.

Один столяр заприсягнув варант проти Біча, що сей грозив убити його, як столяр зажадав гроший, які йому належалися за роботу.

УМЕР СПІЛЬНИК ВБИВСТВА АРХИКНЯЗЯ ФРАНЦА ФЕРДИНАНДА.

БІЛГОРОД, 28. вересня. — В Ускюбі умер 40-літний Милан Ґіґанович, оден з убийників Франца Фердинанда, австрійського наслідника престола й його жени ґрафині Хотек.

Ґіґанович у спілці з покійним Прінціпом убили архикнязя Франца Фердинанда й спричинили тим чином вибух 4-літної Світової Війни.

НЕЧУВАНА СМЕРТНІСТЬ ДІТЕЙ У КАЛЬКУТІ.

ЛОНДОН, 30. вересня. — З книжки пані К. Мейо п. н. „Гіндуська мати", довідується світ про страшну смертність між гіндуськими немовлятами. Також і оден урядник департаменту здоровля у Калькуті потверджує факти, наведені у сій книжці. У місті Калькуті, у 1926 році вмирало 308 немовлят на 1000, а одна трета з тих немовлят померла немаючи навіть одного тижня. Урядник департаменту здоровля твердить, що причиною такої нечуваної смертности є убожество гіндуських жінок, їх темнота і завчасне супружество.

Між 15 а 20 роком умирає 5 гіндуських дівчат на одного хлопця, виключно наслідком супружества у дитинячім віці. У Бомбаю, у деяких дистриктах умирає 500 немовлят на 1000.

НАСЕЛЕННЯ БЕРЛІНА.

БЕРЛІН. — Столиця Німеччини Берлін числить тепер 4 міліони мешканців. Женщин є там більше о 320 тисяч, як мущин. У місті находиться понад 18,000 шинків (салунів).

ЦІЛЮЩІ РАДІОАКТИВНІ ВОДИ НА ВОЛИНІ.

Академик Липський разом з членом-кореспондентом УАН проф. Бурксером обіздили ріжні місцевости Волині. Дослідженням охоплено було джерела околиць Житомира, Коростишева, Новоград-Волинського і Шепетівки. З них найвищу радіоактивність, що досягає 35 одиниць Маха, знайдено коло Новоград-Волинського, в групі джерел по обох боках річки Случ. Щодо самої радіоактивности Новоград-Волинські джерела в багато разів перевищають своєю радіоактивністю всі відомі до цього часу на Україні джерела. Слабшу радіоактивність виявлено у водах коло Коростишева. Ці дані цілком підтвердили правильність передбачень професора Бурксера про можливість знаходження радіоактивних вод на Волині, що він висловив на першому всесоюзному зїзді в Одесі.

БУРІ И ПОВЕНІ У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 30. вересня. — Вздовж мароканського побережжа у Африці зареєстровано легкі землетруси. По цілій Франції панують тепер страшні зливи а многі ріки вісбрали і грозять повінню.

СЕСТРА ВАНЦЕТТІ ВИЇХАЛА З ПОВОРОТОМ ДО ІТАЛІЇ.

НЮ ЙОРК, 29. вересня. — Сестра Ванцетті виїхала з тутешнього порту пароходом „Мавританія" з поворотом до Італії. Вона везе з собою в Італію урну, у якій находиться половина попелу з тіла її брата Ванцетті і половина з попелу з тіла Сакка. Вдова Сакка задержала у себе половину з попелу з тіла її чоловіка й половину з тіла Ванцетті.

ФРАНЦУСЬКИЙ ВЧЕНИЙ РЕНЕ МАРТЕЛЬ В КИЇВІ.

До Київа приїхав французький вчений, член франко-радянського товариства культурного зближення і проф. югославянського університету Рене Мартель. Мартель приїхав ознайомитися з роботою Української Академії Наук, зокрема з історико-науковими установами. В звязку з наступним процесом вбивці Петлюри, професор ознайомиться також з матеріялами про громадянську війну на Україні і про еврейські погроми. Всі ці матеріяли буде використано у французькій ґазеті.

Приїхавши до Франції, проф. Мартель збирається написати кілька статтей про Донбас, Київ, Харків і загалом про наукове й культурне життя України, а також запросити українських учених ознайомитися з роботою наукових установ Югославії.

КУРСИ ДЛЯ ІНСПЕКТОРІВ ТА ВИКЛАДАЧІВ ФІЗКУЛЬТУРИ.

Щоб підготувати кваліфікованих робітників у галузі фізкультури в клюбах, сельбудах, ріжних фізкультурних організаціях і т. и., Наркомсвіта організує Всеукраїнські однорічні курси фізкультури в 1927-28 шкільному році. На курси прийматиметься осіб віком від 18 до 30 років, що мають практичний стаж не менш одного року по фізкультурі та загальноосвітню підготовку в обсягу профшкіл. Крім того слухачі повинні задовольняти умовам що до стану здоровля та фізичного розвитку. Всього на курси буде прийнято 60 чол курсантів. З них ВУРПС відряджає 33 чол., або 55%, ЦК ЛКСМ 12 чол., або 20%, ЦК КНС 9 чол., або 15% і ВРФК 6 чол., або 10%.

ҐЕОЛЬОҐІЧНІ РОЗКОПКИ НА МОГИЛІВЩИНІ.

Ґеольоґічні розкопки на території Могилівщини, що їх розпочали командировані Академією Наук Квітка та Курило, поклали початок плановим розкопам, що нині провадяться під доглядом відомого інжін. ґеольоґа Вержиківського. За короткий час вже знайдено кілька цікавих та цінних ґеольоґічних копалин. У линій дослідча партія виявила на території Могилівщини ґончарну глину та сланцюватий піщаник. Це дасть змогу поширити кустарну промисловість Могилівщини.

Дуже цікаве та важливе відкриття зробили ґеольоґи Квітка та Курило. У Дністровій долині вони знайшли великі поклади ріжних ґлин, вапняків, крейди, пісковця й ґранітоґнейсів. Вузька смуга над Дністром та річками Русавою, Лядовою й Немією дає ріжні корисні копалини. В Юрківцях, Ізраїлівці, Володівцях здобувається вапняк, у Карківці, Дзґиговім броді, Букатинці — млинарські жорна, точильні камені та инш. Як показали розкопки, Могилівщина має величезні поклади найкращого жорнового пісковця, не тільки на Україні, а навіть в Союзі і найкращі вапняки на Україні. Знайдено високої якости поклади кізельґуру, що йде на виробництво порцеляни, на шліхтування і таке инш. Лише на території села Озеринців є понад 6.5 міл. пудів покладів цього цінного кізельґуру.

У Ямпільському районі ґеольоґи найшли поклади ґіпсу, біля села Лядова, літографський камінь а також чудовий облицовочний матеріял у сієнітах с. Гумолівки і необмежені запаси лупаків, що дають гарний матеріял для цементу біля с. В. Яруцьких.

Не менш цінне відкриття зробив проф. Щербаківський, що знайшов дуже цікавий трипільський посуд. Отже поруч ґеольоґічних розкопок треба звернути увагу на розкопки археольоґічні. Є чутки, що тут дуже богато старинних памяток. Краєзнавче товариство, що засновано при Держпляні, яке цікавиться археольоґічними розкопками, знайде тут дуже цінні памятники бронзового й инш. періодів до нашої ери. Багато цікавого дадуть і розкопки старих могил.

КОНКУРС НА КРАЩУ С.-Г. КНИЖКУ.

Видавництво „Радянське Село" оповістило конкурс на кращу масову популярну с.-г. книжку українською мовою.

ТРОЦЬКОГО ПРОГНАНО З ЕКЗЕКУТИВНОГО КОМІТЕТУ ТРЕТЬОГО ІНТЕРНАЦІОНАЛУ

ПІСЛЯ СЛІВ ТРОЦЬКОГО СТАЛІН І БУХАРІН Є УЗУРПАТОРАМИ И ДИКТАТОРАМИ.

РИГА, 30. вересня. — Президія Комуністичного Інтернаціоналу ухвалила виключити Льва Троцького й М. Войовича з екзекутивного комітету Комуністичного Інтернаціоналу.

Троцький і Войович, покликані перед дисциплінарний суд, назвали теперішних провідників комуністичної партії, И. Сталіна й Бухаріна, „узурпаторами й бонапартистськими диктаторами", без ніякого уповажнення від народних мас і сказали, що їх не зобовязує їх дисциплінарний суд.

Троцького покликано перед дисциплінарний суд, по відкриттю тайної друкарні й виключенню 14 опозиціоністів з комуністичної партії.

На суді боронив Троцький своїх сторонників, проф. Преображенського, М. Шарова й М. Серебрянікова, як таких, що о много перевисшають тих сторонників Сталіна, що укривають свої злочини під партійною дисципліною. „У нинішних часах — сказав Троцький — ніяка організація не судить, ані не видає розпорядків, але виконує лише прикази. Тому й президія Комуністичного Інтернаціоналу не становить винятку".

БРІЯН БУДЕ ДОМАГАТИСЯ ВІДКЛИКАННЯ РАКОВСЬКОГО.

ФРАНЦІЯ ОДНАК НЕ ЗІРВЕ ДИПЛЬОМАТИЧНИХ ВЗАЄМИН З СОВІТСЬКИМ СОЮЗОМ.

ПАРИЖ, 30. вересня. — На нараді французького кабінету міністрів поручено Бріянови, міністрови заграничних справ, повідомити Чічеріна, совітського міністра заграничних справ, що Х. Раковський не є вже більше бажаною особою на становищі совітського амбасадора у Парижі.

Домагання прислання нового амбасадора замісць Раковського означає, що Франція не думає зривати дипльоматичних взаємин з Совітським Союзом. Зірванню дипльоматичних взаємин противиться дуже рішучо Бріян, який не хоче допустити до сього, щоби Франція полишилася на боці, підчас коли Німеччина й Італія мають своїх репрезентантів у Москві, а Америка й Англія ведуть торговлю з Совітами.

ВЛОМНИКИ РОЗБИЛИ ОГНЕТРЕВАЛУ КАСУ У ВАРШАВІ.

АМЕРИКАНСЬКА СТАНДАРД ОЙЛ КО. ВТРАТИЛА $20,000.

ВАРШАВА, 30. вересня. — Незловленим досі вломникам удалося по цілонічній праці розбити огнетревалу касу американської Стандард Ойл Ко.

Вони забрали з розбитої каси $20,000 в готівці, не доглянули однак далеко більшої суми в банкнотах і цінних паперах, які находилися у бічних переділках.

„СТАРИЙ ТИГР" КЛЕМАНСО ОБХОДИТЬ 87-ЛІТНІ РОКОВИНИ УРОДИН.

ТІШИТЬСЯ НАЙБІЛЬШЕ БУКЕТОМ БІЛИХ РОЖ ВІД АМЕРИКАНЦІВ.

ПАРИЖ, 30. вересня. — „Старий тигр", Клемансо, бувший воєнний премієр Франції обходив у четвер, 29. вересня, 87-літні роковини уродин. Сей день перевів він у домі свого приятеля А. Пієтрі, де одержав цілі стоси телеграм, з яких дуже богато було зі Злучених Держав. Одержав він також богато квітів від своїх французьких і американських обожателів. Клемансо найбільше радувався букетом білих рож від американських леґіонарів.

СОВІТСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ПРОГОЛОСИТЬ АМНЕСТІЮ.

БОГАТО ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ І ЗВИЧАЙНИХ ЗЛОЧИНЦІВ ВИЙДЕ НА ВОЛЮ.

МОСКВА, 30. вересня. — З нагоди 10 роковин жовтневої революції проголосить совітське правительство у слідуючім місяці загальну амнестію, себ-то дарування кари. Ся амнестія буде дотикати як політичних вязнів, так і звичайних злочинців, які походять з селян або робітників.

Саме тепер назначено спеціяльну комісію, яка має розглянути засуди на смертну кару недавно засуджених, як теж має видати рішення щодо засуджень на смерть у будучині. Комісія плянує звільнити великих переступників, яких злочини були наслідком злого соціяльного окруження, у якім виростали.

ДЛЯ ПОЛЬСЬКОГО ПРЕЗИДЕНТА НЕМА ПОСТУ.

КРАКІВСЬКИЙ АРХИЕПИСКОП ПОЗВОЛЯЄ НА МЯСНИЙ ОБІД.

КРАКІВ, 30. вересня. — Великих панів звільняє католицька церква від посту. Князь архиепископ краківський, Сапіга, дозволив на мясні страви в часі бенкету, урядженого в честь прибувшого до Кракова президента Мосціцького, хоч була се пятниця, себто пісний день, у якім не вільно їсти мясних страв. Як бачимо, то постанови католицької церкви дадуться вельми нагнути: інакше приміюється їх для простонароддя, а інакше для великих панів.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЩО ПРО ЕТНОҐРАФІЧНІ ГРАНИЦІ

На послідних зборах Ліґи Націй заскочила Польща Ліґу резолюцією, в якій вона осудила війну і домагалася для всіх держав, що є членами Ліґи, такого договору взаїмного забезпечення, який істнує між Німеччиною а Францією, а на підставі якого Анґлія і другі держави мають стати проти тої з тих двох держав, яка перша розпочала би воєнні кроки. Дорогою цеї резолюції думала Польща забезпечити свої границі і запевнити собі поміч Анґлії і других держав на случай її війни з совітами чи Німеччиною. Ця резолюція в своїй первісній формі не перейшла, а ухвалено тільки резолюцію загальну, в якій зазначено, що всякі конфлікти між членами Ліґи повинні бути полагоджені мировими судами.

Проти тої польської резолюції виступив дуже остро анґлійський міністер заграничних справ Чемберлейн. Чому це так, годі знати, бо якраз в послідних часах так богато було мови про анґлійсько-польське зближенне. Відповідаючи польському делеґатови, Чемберлейн обороняв анґлійську миролюбиву політику і твердив, що Анґлія дала вже доказ того, що вона проти війни. Вона з власної волі взяла в оборону Бельґію, а міліони погибших у війні анґлійських жовнірів є незбитим доказом того, як розуміє Анґлія ґарантію мира в Европі. Спеціяльної одначе ґарантії для кождої країни Анґлія давати не може, бо це понад її сили.

Резолюція проти війни перейшла, хоч всі здавали собі справу з того, що Польщі не ходило о якісь високі ідеали, о відвернення війни взагалі. Вона піднесла резолюцію, щоби показати себе перед світом таним коштом в добрім, миролюбивім невиннім світлі, а далі, що головніше, щоби забезпечити за собою загарбані нею неправно чужі землі. Але й відповідь Чемберлейна не була нічим иншим як тільки купою фраз без всякого реального змісту. Зате місце реального проповідника мира заступив в Анґлії відомий письменник Бернард Шо. В питомий йому спосіб розвязує він квестію будучої в Европі війни дуже просто. Він каже, що Анґлія могла була дуже легко припинити навіть світову війну, колиб ще в 1913 році була оголосила, що вона виступить оружно проти цеї держави, що перша розпічне воєнні кроки і нападе на другу державу, бо Анґлія противна всякій війні. Не буде ніякої війни в будучности — заявляє далі Шо —коли не буде штучних оборонних мілітарних границь, а тільки границі етноґрафічні, бо як довго не буде етноґрафічних границь, так довго шкода говорити про мир в Европі.

Бернард Шо письменник, але, як бачимо, дуже добре визнається і на европейській політиці. Бо дійсно, без етноґрафічного розмежовання не може бути сталого мира в Европі.

ПОДОРОЖНИК Е. М. НЮМЕН ПРО СОВІТСЬКИЙ СОЮЗ

—o—

Недавно повернув до Шикаґо з Совітського Союза звісний прелеґент і подорожник Е. М. Нюмен. Переїхав він совітські республики здовж і поперек, зробивши 10 тисяч миль дороги.

Тепер пише він про те, що там бачив і чув. Між иншим подає він таке:

„Мало хто з нас має приблизно дійсне поняття про тамошні відносини. Тамошня цензура є більше, як стисла; вона є перенята таким страхом, який істнував у Франції в хвилі панування терору. Кожний підозріває другого, ніхто нікому не може довіряти. Тайна поліція є дійсно тайною, навіть аґенти себе не знають. Случайно сказане слово може бути навіть причиною кари смерти, тому ніхто не жалується".

Нюмен привіз зі собою около 2000 світлин, знятих по цілім Совітськім Союзі. Познимав він їх, наражуючи на небезпеку своє життя, хоч мав дозвіл від совітської влади. Він подорожує вже около 25 літ по цілім світі, обіхавши світ вже сім разів. Бачив він Росію кілька разів в часі панування царів, а також бачив її в часі комуністичного режіму. Нюмен остерігає у своїм відчиті, щоби люде себе не дурили, що комуністичний режім скоро впаде, бо він полишиться там довго". Він говорить, що „колиби переведено всенародне голосування, то 90 відсотків населення Союза заявилося би за ним. Він подає також причини того явища. Під владою царів селяне, або з російська мужики не мали землі, або мали дуже мало. Першою річчю по жовтневій революції був поділ землі. Тепер кожний, хто лише хоче, може мати землю для обрібки, однак не на власність. У Совітськім Союзі усі тепер рівні, Москалі, Жиди, Українці, Китайці, Мурини, ідіоти, лінюхи, учені, ремісники — усі з виїмком правлячих, а ті послідні правлять так, як правити не відважувався навіть цар.

У совітів ніхто не має права громадження грошей, нікому не вільно нічого вивозити з краю. Хліборобам вільно задержати для себе лише тільки земплодів, скільки потреба їм для особистого вжитку. Правительство бере решту. Нікому не вільно нічого імпортувати з заграниці.

Зате правительство занимається усяким імпортом і експортом. Правительство заключило договори, на підставі яких висилає до инших країв нафту й инші продукти, а також спроваджує з заграниці машинерію й инші товари, потрібні до відбудови Совітського Союза.

„Правительство", каже Нюман, „опирається на державнім капіталізмі". Усі головні промисли й фабрики є в руках держави, яка є власником землі й будинків.

„Люде вільних звань є зделясовані. Робітники усюди мають першенство. Лікар не може занятися чоловіком вільного звання, заки не обслужить вперед своїх пацієнтів робітників", сказав йому оден дневникар. „Таксамо мається річ з їдою, таксамо з усім иншим".

„Совітський Союз роздає часом концесії, можуть приміром позволити на ведення пекарні. Правительственний склеп відмикається о шестій годині рано й там находиться оден робітник, що може обслужити 500 жінок, які приходять по черзі рядом. Приватна пекарня не може дістати дозволу на отворення перед годиною десятою й мусить бути замкнена о 4 год. пополудні. Крім сього робітникам прислугує двогодинна перерва на обід.

Приватне підприємство мусить числити 30 процент дорозше, як виносять державні ціни, — що розуміється незвичайно утрудняє ведення підприємства, а крім того податки є так високі, що приватні підприємці з бідою можуть удержатися. Наслідком сього правительство не має богато конкурентів.

Мешкальні умовини по містах є пожалування гідні. Дається відчувати недостача мешкань, мимо того, що усі палаци віддано на ужиток робітникам. В одній кімнаті спить часом шістьдесять або й сімдесять осіб. Женщини сплять часто у таких самих умовинах. Супружества дуже часто не можуть найти для себе окремих кімнат. Пятьдесять а часом і більше родин уживає тої самої кухні.

„Нема там купелевих кімнат. Неодягнені мущини й жінки купаються на тім самім березі рік або озер. Нема у тім нічого особливого, коли бачиться, як сотки неодягнених мущин й жінок проходжуються по тім самім побережі.

„Неморальність між молодіжю є загальна. До сього причиняється пів міліона диких дітей. Велика Війна, а опісля боротьба між червоними й білими, а вкінці голод, полишили по собі пів міліона сиріт. Згадані діти росли як дикі звірята. Спали по полях, улицях і де попало. Удержувалися при життю при помочі крадежі, й тому є досвідченими злодіями. Вони були приневолені красти, аби жити й ще далі роблять те саме.

„Декотрі з тих дітей уміщено у замках, які перероблено у сиротинці, однак обмеження свободи дражнили їх і діти втікали, щоби віднайти своїх товаришів по полях і улицях". Подорожник Нюман каже, що „бачив сотки хлопців і дівчат скулених при собі й сплячих разом по міських каналах. Також мущини й жінки сплять там часом, скуплені разом, щоби взаїмно загрітися.

„Богато осіб з аристократії, яких не убито й які не могли виїхати, можна бачити на улиці як просять милостині, або як входять до реставрацій і просять кусника хліба.

„За покій з ванною треба було заплатити 25 долярів денно; на ванні однак було три цалі бруду, однак не було водопроводу. Кави не можна цілком дістати, бо не вільно спроваджувати її з заграниці.

„Жінки роблять собі сукні самі. Не мають шовкових панчіх, через те, що шовку не вільно імпортувати. Мущинам дуже тяжко купити нову одіж, тому зволікають з таким видатком, аж доки не звисають з них лахміття. Мущини не роздягаються, коли кладуться спати, а змінюють білля лише виїмково.

„Однак мимо такого способу життя мають вони найгарніші опери і театральні представлення. Нігде в світі не можна бачити лучшого театру або почути лучшої музики. Правительство старається про охорону кожного твору штуки а сотки міліонів долярів у золоті видається на артистичну красу виконання".

ГОТУВАННЯ ДО 10-Х РОКОВИН ЖОВТНЯ.

—o—

Керовники науково-дослідних катедр відбули засідання під головуванням академика Томіна у справі участи святкування 10-тих роковин жовтневої революції.

Зясовано форми участи в святкуванні наукових сил. Будуть орґанізовані урочисті збори наукових робітників і керовників катедр, на яких зачитають доповідь про значіння жовтневої революції в частині розвитку науки, Представники окремих катедр зачитають доповіди про досягнення науки з їхніх ґалузей за 10 років жовтневої революції. Крім того буде орґанізовано виставки з окремих наукових питань, що характеризуватимуть наукові досягнення за 10 років і проведено буде ряд популярних лекцій. На місцях передбачено широкі екскурсії з поясненнями.

На засіданні накреслено низку конкретних заходів, що доручено для пророблення окремим науковим робітникам.

Українська кооперація підсилено готується до святкування 10-тих роковин жовтня. Вукопспілка видає плякат, де буде висвітлено зріст споживчої кооперації України за 10 років. Видає також популярну брошуру про досягнення української споживчої кооперації та мапу кооперативної України, на якій зазначено кооперативну сітку за 10 років революції.

Щоб відзначити 10 роковини жовтня, управа Вукопспілки ухвалила встановити 4 стипендії імени 10-тих роковин жовтня.

В лінії с.-г. кооперації „Сільський господар" видає літературу, що висвітлюватиме досягнення с.-г. кооперації за 10 років. „Сільський Господар" гадає влаштувати до 10-тих роковин жовтня конкурс на найкращий комгосп та с.-г. товариство, а також пристосувати до свят конкурс на найкращого кооперативного хлібозаготовника.

Харківський музей революції підготовляє ювілейну виставку до 10-тих роковин жовтня. Виставка матиме два основних відділи: перший охоплюватиме період липень-жовтень 1917 року, другий освітлюватиме громадянську війну на Україні.

Найбогатшим та найцікавішим має бути другий відділ, де найбільшу увагу віддається подіям на Україні підчас громадянської війни. Серед експонатів є низка цікавих та цінних реліквій, як наприклад партійні та повстанські прапори. Цими днями музей дістав прапор домбровецьких повстанців на Чернигівщині. Є повстанська зброя. Є цікаві документи, наприклад ориґінал договору Центральної Ради з Німцями, що його потім ратифікував гетьман, ориґінал особистого листа Поришкевича, гетьмана Скоропадського та инщі.

В книжковій палаті тепер підготовляють видання бібліографічного показчика з історії жовтневої революції, громадянської війни та радянського будівництва на Україні. Показчик має охопити документальні матеріяли доби 1917—27 р., що їх було видано на Україні, РСВР та закордоном.

СЛОВО РІДНЕ!

О, слово рідне! орле скутий!
Чужинцям кинуте на сміх!
Співочий грім батьків моїх,
Дітьми безпамятно забутий!

—o—

О, слово рідне! Шум дерев!
Музика зор блакітнооких,
Шовковий спів степів широ-
[ких,
Дніпра між ними левій рев!

—o—

О, слово! будь мечем моїм!
Ні, сонцем стань! в горі спи-
[нися,
Осяй мрій край і розлетися
Дощами судними над ним!

О. Олесь.

ДО ЗУСТРІЧІВ ТА ПОРТРЕТІВ

Богато ворогів має Україна. Роззявили пащі ненажерливі сусіди. Точуть ножі віковічні вороги. Лях-розбійник з великого шляху на заході, а біля нього Румун-гієна, а з півночи Москалик — славянський брат. Тяжко Українцям боротись з ворогами. Та ще пів біди, як би тільки те, а то й свої.

Пішов Чорноморський Кіш на Чернигівщину. Богато мав баґнетів та шабель. А ще більше оказалось втікачів. Розбігся Кіш — сунуть Москалі з Чернигова.

Не витримує Запорожський Корпус, покинув Харків, відкрив дорогу на Полтаву. Бються Січовики, та не сила відперти ворога. А на півдні в Одесі з антантою засіли білі Москалики і там точиться українська кров. Тяжко Україні, тяжко козацтву.

Не сьогодня — завтра почує золотоверхий Київ ворожі гармати. І ніби у поміч ворогам затріскотіли кулемети в Житомирі та Бердичеві: то ворожий елемент, меншости, невдоволені з самостійности укр. народу. Мов відгук, наче луною озвався Зелений під самою столицею.

• • •

Якби кожний Українець, що вміє хоч так сяк писати і який бачив на власні очі (а не, то, що приймав участь) змагання укр. армії за самостійність, написав, бо тим самим він дасть матеріяли історикам. Може не час зараз ще складати саму історію, але час збирати матеріяли давно прийшов. Не тільки факт з історичними починами, датами є цінним для історії, але й субєктивні враження мають не менше вартости, бо факти перемог, або поразок не були наслідком лише малої збройної сили, а й сплетіння психольоґічних причин, які відограли безумовно головну ролю. Психольоґічний стан учасника є також факт. Не по наказах та переписці будуть судити історики про укр. визвольну боротьбу. Їх мало, тай занадто однобічно булоб складати історію по одних писаних матеріялах.

Не треба вважати, що хтось описав вже ту чи иншу подію. Навпаки, чим більше буде описів, тим точніще та ріжноманітніще буде освітлення того чи иншого факту. Тим лекше історикови буде розбиратися в дуже складних обставинах національного відродження та визвольної боротьби. Що бачить козак, того не може видіти ґенерал, і на відворот.

Коли пишуть про якийсь епізод, або якусь подію і не точно подають дату, не роблять великого блуду, бо безумовно найдуться учасники тої події, які можуть завше виправити неточности і це треба робити, не відкладаючи, а авторам належить приняти з подякою, і памятати на те, що може персональні переживання та переживання оточення мають не меншу вагу.

• • •

Богато бачила Україна ватажків та отаманів в часи боротьби з Ляхами, Турками та Татарами і майже всі вони представлені нашими історикам національними героями. Ні слова не сказано ніде про їх неґативні риси, ніби вони були ідеальними людьми. Винувати істориків звичайно не можна в тому, бо очевидно не мали вони до того матеріялів і фраза з пєси „Гетьман Дорошенко", вложена в уста останньому козакови України, може богато розказати. Гетьман нарікає, що українська старшина „набуває хутори". Як набуває, на жаль, не сказано, та не дуже того й треба.

Богато зявилось отаманів і з упадком оперетково́го гетьмана. Зразу ж Махно заняв Катеринослав, зачавши „набувати хутори". Зявились Янголи, Дибенки, Семесенки й низка инших. Ніколи влада їх не знала, а вони не визнавали й творили свої діла згідно свому вихованню та психольоґії.

Нервовий настрій у Київі. І не диво. Україна, мов море бурхливе й годі побачити втихомирення. Навпаки, збільшуеться хвильовання.

Розсердивсь Зелений. Не дозволили коней ставити в санаторіях у Пущі Водиці, заборонили три дні погуляти у Київі та „набути хутори". Грозить отаман Зелений Петлюрі, вчорашньому сонцю. Боротьба за волю відсунулась назад — помста заступила розум. Та як би в тому лише полягало. Видно, у психіці Зеленого змагання до волі займали не значне місце. Не про Україну йшло Зеленому видно, а про „хутори". А може славу забрав Петлюра?

• • •

Казали Дніпровцям, що дадуть погуляти у Київі зо три дні. Хто казав? Ніби Петлюра. Що це неправда, не треба навіть розмови, а от, що Зелений таке говорив, повірити можна. Але длячого? Хиба то є для зміцнення здобутків? Звичайно, ні.

Ленін та Троцький, щоби здобути популярність у нас, кинули „гасло" — „граб награблене", а Зелений сказав Трипільцям: „Київ три дні буде вашим". Який же начальник може таке сказати? Той, хто не має сили опанувати підлеглими, який у грабунку не бачить злого, для якого грабунок тільки гулянка. Хиба таке військо, армія? Ні, банда, а начальник її безумовно бандит, бо вояк навіть не подумає про насильства над мирним беззбройним населенням, хоч би ним були Москалі або Ляхи.

• • •

Перекидання Зеленого до Москалів, а пізніще назад до Українців, не свідчить про високу кваліфікацію духа отамана, а жидівські погроми від Трипілля до Уманя підтверджують його бандитські нахили. Нема місточка навкола Уманя, щоби не бачили „дітей" Зеленого. Обгорілі стовпи та голі комини могли богато розказати за славні діла. Коли би Зелений робив усе те від свого імени, то булаб одна ціна. Та робив він те від імени Українського Уряду, який зрадив в 1919. році. Робив свою шкідливу роботу іменем укр. народу й боявся прибути до уряду, бо знав, що за такі діла не можуть по голівці погладити. В той час, коли вороги України точили нашу кров, Зелений помагав нашим катам, сіючи анархію, протираючи стежку ворогам. І він є один з найбільших бандитів, за яких заплатив Петлюра головою.

• • •

Вже така вдача чоловіка, що коли трапиться з ним яке нещастя, шукає забуття. Один топить його у горілці, инший знова хоче повідати комусь другому своє горе, не цікавлячись чи то інтересно кому. Так і ми, Українці, шукаємо слухачів. Тому не диво, що пишуть люде мемуари, спомини, бо тим шляхом часто густо хочуть вилити свій біль після пережитої траґедії. І не треба здушувати себе, а навпаки, дати волю сльозам треба. Психольоґічний стан особи під час тої чи иншої події це також цінний факт в історії, може цінніщий за факти на папери, бо з них можна скорше довідатися правди. Тому не треба вагатися, коли забуті дати; треба писати про все, що ще лишилося в памяти.

• • •

Богато було балачок в 1919. році. Говорив Винниченко з Москвою, Директорія з Антантою, Петлюра з Поляками, Тарнавський з Деникіном, а полк. Мельник з Зеленим. Наслідки балачок усім тепер відомі, тай то чи всім. Про що говорив полк. Мельник з Зеленим, „Ти, Господи, віси", во всякім разі обурений отаман підняв повстання проти Укр. Влади в той час, коли укр. військо покинуло вже Полтаву. Ситуація — виходить — погіршала. Відбивалося це і на психіці війська, утворюючи сприятливу ворогам атмосферу. Під чий вплив упав Зелений, не важно, а важне те, що він вийшов з під впливу укр. питання на Україні, як що можна так висловитись.

• • •

З повстанням Зеленого відкрились трохи очі укр. урядові. Побачили, що балачками нічого не вдіяти. Треба було більш рішучих засобів. Через те згадаю за формування деяких частин, а з окрема корпусу С. С. та „Особого Ударного Корпусу".

Був собі полк С. С., який почав повстання проти гетьмана, а налічував він щось близько 1700 —1800 баґнетів. Коли гетьман впав, з полку утворили корпус, як частину найбільше здисциплінovану лишили в Київі, а сам комендант, полковник чи хорунжий Коновалець опинивсь начальником залоги. Звався корпус Осадним.

Історія ж „Особого Ударного Корпусу" зачалася трохи пізніще. Ще за гетьмана хапали укр. старшин та козаків та й замикали на київській гавптвахті.

За два дні до вступу С. Петлюри у Київ вязні гавптвахти повстали, звільнилися і заняли усе Печерське. Пізніще повстав „Курінь Політичних Вязнів", що перетворивсь потім в „Особий Ударний Корпус". Находився він в розпорядженні Головної Слідчої Комісії Ковенка і робота їх у Київі почалася в переводі арештів гетьманців. Так би мовити, була то жандармерія. Замісць того, щоби дати розвій такій орґанізації, Коновалець навпаки гальмував, вигнавши дві сотні з касарень політичного батальону і тим примусивши поміститися в реставрації. Не дивлячись на таке відношення, корпус жив і збільшувався. Не знаю, чому командантови залоги не подобалась ця частина, та не в тому річ.

Я наводжу тут взаїмовідносини для того, що не дивлячись на можливий наказ, команда Ударного Корпуса найшла потрібним зібратися на нараду. Чому такі відносини створилися, хай скажуть старші, тай не мета цих споминів вияснити: що там було на горі. Отжеж на нараді говорилося про Зеленого як про поважну силу. Навіть згадували скількість баґнетів. Може перебільшили, а може й не перебільшували, але враження було таке, що до операції треба було ставитися серйозно...

І справді. Не лише Зеленого з його дивізією треба було вважати, а усю округу, т. зн. Трипілля з околичними селами. Бо то не таємниця, що коли запілля не забезпечене, то шансів на перемогу чекати годі.

• • •

Другого дня ми були на дворі 1-го полку С. С. Було мрячно в повітрі, не ясно було й на душі. Не встигли Москалів нагнати, як свої заворушилися. Там тинялися аж цілу добу. Чого? Може мали зібратися усі? Не думано. Коли така частина, як Курінь Особ. Уд. Корпусу, який в очах команди́ра Осадного Корпусу не був дисциплінованою частиною, прибув, то значить виходимо,

(Докінчення на стороні 3-тій).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

УКРАЇНЕЦЬ ОБКРАДЕНИЙ ЦИГАНКАМИ-ВОРОЖКАМИ.

Подаю от таку поучаючу подію, яка лучилась у Ст. Луіс, і про яку писали тут американські газети. Подаю її для перестороги нашим людям, аби вже раз перестали вірити усякого рода ворожкам і дурисвітам і не давалися їм натягати та не обсміщували перед чужинцями себе й українську іміграцію. Богато ще в нас таких людей, що уважаються свідомими, а навіть патріотами, а коли попросити їх о якийсь даток на народну ціль, як Рідну Школу у старім краю, на інвалідів, або саме тепер на потерпівших від повені, що залляла половину Галичини, то всі вони викручуються, як то кажуть, сіном. Однак коли до такого „свідомого" прийде якийсь дурисвіт або ворожка, що обіцяють машинку, якою можна робити гроші, або ворожити будуччину, тоді наш чоловік не жалує гроша й звичайно падає жертвою якогось зручного мантія.

Живе тут у нас оден Українець. До нього прийшли недавно дві циганки і обіцяли йому сказати будуччину, а також запевнити щасливе життя, коли буде держатись їх мудрих рад. Циганки поставили йому однак одну умовину, а іменно, що мусить держати в одній руці усі гроші, які посідає при собі, в часі як циганка буде виголошувати закляття, яке має запевнити йому щастя у будуччині. Наш чоловік виняв 160 долярів, які мав при собі й держав їх у руці, в часі як циганки-ворожки виголошували закляття. Другою умовиною було, що наш Українець мав згодитись на те, щоби сховати гроші, що їх має при собі, у малім мішочку й зашити той мішочок під підшевку свого убрання. Коли се сталося, сказали йому циганки прийти за три дні, однак у тім часі не вільно йому було заглядати до мішочка з грішми. В часі других відвидин, як оповідав наш Українець, ворожки оглянули його мішочок з грішми, заявили, що усі гроші находяться у нім і поворожили йому, що коли прийде до них за слідуючі три дні, то у мішочку буде вже $320 замісць дотеперішних $160. Та коли наш чоловік прийшов в означенім часі до мешкання циганок, не застав вже їх там більше. Ся обставина викликала у нього підозріння. Наперекір заказови циганок, заглянув він до мішочка й найшов там, замісць своїх 160 долярів, а також замісць обіцяних 320 долярів, лише оден доляр, обвинутий у старий часопис. Тепер доперва повідомив поліцію, однак по циганках пропав слід.

І чи не стид нашим людям даватися натягати циганкам-ворожкам та опісля обсміщати себе й українську іміграцію перед американською публикою, бо така подія дісталася до американських часописей! Чи не час вже нам позбутися старокраєвих забобонів і перестати вірити усякого рода ворожкам і мантіям та дурисвітам, що продають „чудесні" машинки до виробу гроша?

Запамятаймо собі, що кожна рука собі крива й що усі ворожки найлучше ворожать лише собі самим. Вони мають талан пізнавати забобонних й таких вони використовують.

Українець,
з Ст. Луіс, Мо.

ПОДЯКА

Я низше підписана складаю сердечну подяку головному урядови У. Н. Союза за виплаченнє мені посмертного тисячу долярів по моїм добрім мужеви, бл. п. Стефані Починок. Так само складаю подяку відділови ч. 98. за то, що були мені помічні, відвідували і потішали мого пок. мужа у недузі а також дякую цілому брацтву св. Володимира за то, що брали участь в похороні бл. п. Стефана Починок, який помер 19. червня, а якого похорон відбувся дня 22. червня. Я є вповні вдоволеною з того, що У. Н. Союз так точно й скоро виплатив посмертну запомогу. Нехай наш батько Союз росте в члени, нехай горне коло себе укр. діти на чужині і ратує їх і їх родини в прикрій годині. Лише в своїй рідній організації, якою є Союз, укр. нарід здобуде собі красшу будучність.

Параскевія Починок.

З ЛЕМКІВЩИНИ.

(Передрук з місячника „Рідна Школа").

Як брати за властиве життя народу організовані його прояви, то Лемківщина, ці наші західні окраїни, виглядає ще дуже недокровно. Безпросвітня тьма залягла сільські громади й нікому їх прогнати. Міста й місцевости стоїть костел з рухливим духовенством до його обслуги. Греко-кат. духовенство у великій части, це ще останні з русофілів; вони чи то зі завзяття, чи зі сорому, чи впертости держаться дальше своїх „русских убійжденій", не зважаючи, що тимчасом Москва віддалилася так, що її й не досягнути. Української інтелігенції дуже мало. Світиться по кілька державних урядовців, з яких тепер по всіх редукціях останні соки витискають для вдержання державного апарату. Независимої інтелігенції також нема, бо годі вчисляти тут деяких емеритів, яким і добра воля та щирість не поможе, коли придавили літа. Найбільше ще моглиб зробити священики, коби тільки охота. Навіть русофіл мігби дещо зробити. Коли не хоче на національному полі, то бодай на економічному, але й того не слідно. На цілу Сяніччину й Лісчину можна начислити всего 26 кооператив і то створених свідомими українськими силами. Міста мають однаковий характер. Старші міщани „русскі", а молодші свідомі Українці. Села є сякі й такі. Декуди таке русофільство, що „не-русскому" в село й показатися не можна. Але є вже й свідомі українські села, н. пр. в Сяніччині: Семушова, Тирява й инші. Осередок кацапства, це Сянік. Там згуртована кацапська інтелігенція міста при заможній інституції „Бескид". До ніякої співпраці з Українцями не беруться. У Сяноці, Ліску, Устриках Долішних маленькі церковці, а міщанство, як от у Ліску, ходить до костела та тільки по польськи балакає.

А всеж таки завдяки ідейним одиницям і туди втиснулася жива думка про Рідну Школу і там зрозуміли конечну потребу починати працю від основ, від молоді. Коли нема на разі сил обняти вихованням своєї власної околиці, то бодай допомогти иншій. Таж Лемківщина також українська земля. І як там треба рідного виховання!... В Ліску н. пр. тільки в трох родинах діти балакають по українськи, а тих українських дітий багато: в хлопячій школі 80 хлопців, а в дівочій 40 дівчат. Школи, розуміється, польські. Катехит мусить учити найперше української азбуки. І вчить! Охота співпраці з „Рідною Школою" викликала потребу основувати Кружки „Рідної Школи" в р. 1925. в Сяноці, 1926. в Устриках Долішних, а 15. травня 1927. відбулися 1-ші загальні збори Кружка „Рідної Школи" в Ліску, на яких заступав Головну Управу п. Лев Ясінчук. На зборах явилося 32 учасників, з яких усі вписалися в члени „Рідної Школи". Невелике це число, але, як підніс предсідник, п. Мартинюк, у Ліску ще не було таких численних сходин. Головою нового Кружка вибрано о. Юліяна Шуплата, секретарем п. Мисевича. Старшина складається з представників усіх верств місцевого населення. На перший почин задумують основувати діточу бібліотеку і поробити заходи для відкриття захоронки. Тільки буде біда з приміщенням. На читальню Просвіти наймають одну невеличку кімнату, за яку платять місячно по 30 зол. Ледви вистає на чинш. Хотіли помогти собі аматорськими виставами, які організував п. Мисевич. Але треба було наймати салю в жидівському товаристві, а це спричинювало недобір. Тому й вистави занехано. А шкода! Оповідають, що на „Невольнику" (з яким їздили й на село) повно було видців. Подібно з приміщенням є в Устриках Долішних, але всеж там мають дещо більшу сальку, бо навіть сценку є де примістити. А вже найгірше під тим оглядом у самій столиці Лемківщини, в Сяноці. Там міститься читальня „Просвіти" в маленькій, може 20 метрів квадр. великій кімнатці, в канцелярії адв. д-ра Блавацького. Там сходини для всіх: міщан та інтелігентів. Розуміється, про здорове життя й думки не може бути, бо кількож то осіб може там поміститися? На чайні вечорі, чи инші сходини відступає др. Блавацький ще й другу свою канцелярію. Але те все не причинюється до піднесення життя. Тут конечно нам треба власного дому зі салею, з приміщенням для всіх товариств, з льокалями для приватних шкіл. Для здійснення тої конечности працює саме адвокат і голова Кружка др. Володимир Константинович. Для зорганізовання допомоги на ту ціль він поробив навіть поважні заходи в Америці з нагоди свойого недавного побуту. У теперішній стадії не можна у власній хаті навіть ніякої ширшої наради скликати. Шкільний плебісцит переведено в кожній громаді — розуміється — безуспішно. Основуються кооперативи при допомозі п. Мих. Кульчицького, який з рамени „Народної Торговлі" працює там як організатор кооперативи на Сяніччину і Лісчину. Якби так більше робітників, праця пішлаб безуслівно краще. Люди хотять конечно освітного інструктора.

Дня 16. травня ц. р. злюстрував тамошний Кружок „Рідної Школи" від Головної Управи п. Лев Ясінчук. По люстрації відбулося спільне засідання в канцелярії адв. д-ра Володимира Константиновича. На тій нараді обговорив відпоручник стан Кружка і вказав, як вести загальну працю. Кружок числить 50 членів. У Старшини охоти богато, розумних замислів чимало, але засобів до здійснення нема. Цілу працю Кружка звернено на разі на допомогу „Рідній Школі". І в цьому напрямі має Кружок неабиякі успіхи. Минулого року переслав Кружок до Головної Управи 1.388.92 зол., а цього року, до 16. травня, вислано вже 1.391.84 зол. Тільки освідомлення, щирого завзяття у всіх, дещо більше зносин зі селом, то не поможе нічого й укріплення „Бескиду". Струпішілий мур сам трісне від живого життя, а наша Лемківщина стане могучим валом проти чужої сили як „застава над Сяном".

Лемко.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

КОМУНІКАТ
В СПРАВІ „СВЯТА КНИЖКИ".

Щорічно обходить український нарід в місяці жовтні „Свято книжки".

Старий край обходить це свято по змозі торжественно, з відповідним рефератом, який має на меті познайомити слухачів зі значінням письма, книжки взагалі, а української книжки з окрема.

З цим святом звязаний є обовязок поширення української книжки. Всі українські товариства, союзи і т. д. а з окрема всі читальні „Просвіти" є обовязані в тому місяці закупити в Т-ві „Просвіта" бодай трохи книжок для поповнення своїх бібліотек.

Це саме можуть і повинні зробити Українці в Америці.

Можуть і повинні це зробити читальні, товариства, союзи, клюби, школи і т. д.

За час від 1. липня 1926 р. до 30 червня 1927 р. закуплено в „Просвіті" книжок на квоту 170.948.95 золотих (з того даром видано книжок на 2.105.97 золотих). З тої квоти припадає на книжки закуплені для Америки 622.88 долярів т. є. 5.605.92 золотих, (з чого установи і книгарні взяли книжок на 428.37 долярів, а приватні особи на 194.51 долярів).

Члени „Просвіти" дістають при замовленню наших видань 25% опусту. Також книжкові замовлення инших видавництв та книгарень треба робити через „Просвіту". Опаковання й пересилка йде на кошт замовляючого. Замовлення слати на адресу: Association „Prosvita", Lwiw, Rynok 10, Eastern Galicia, Poland, Europe.

Святкуйте гідно культурне свято української книжки!

Причиніться до поширення своєї книжки!

Читаючи українські книжки попираєте українські видавництва і помагаєте перевести в діло ідею, аби в українській мові можна печатати всі здобутки людського духа й ума, аби ніодин Українець не мусів читати чужих книжок, бо все дасть йому своя, українська книжка.

Львів, у вересні, 1927 р.

За Головний Виділ Т-ва „Просвіта" у Львові:
М. Галущинський, голова,
В. Мудрий, секретар.

„НЕ МОЖУ ПРОСТИТИ МОЙСЕЄВІ, ЩО НАС ВИВІВ ІЗ ЕГИПТУ".

Нема мабуть на світі іншого міста, якому більше імпонували би гроші, як Каіро. На чолі готелевих портієрів, провідників, драгоманів (перекладчиків), купців наче виписано: „Як би то видерти як найбільше грошей від дурного чужинця?" Кождого чужинця вважають у Каірі богачем, якого треба обдурити. В Каіро є гарна зима. Паде там день, два дни дощ. Знана є анекдота, яку розповів один богатий жид свому землякові після повороту з Єгипту: „Нічого іншого не маю так за зле нашому праотцеві Мойсееві, як те, що вивів нас із такої гарної країни, як Єгипет. Цього ніколи не можу йому простити". І Марк Антоній гарно висловився про Єгипет. Коли цісар Август візвав його, щоби вертав до Риму, відповів Марк Антоній: „Я був би найбільший дурень у світі, колиб заміняв мое гарне життя в цій гарній, горячій країні на вічну студінь у Римі". Одно лише, робить тут життя неприємним — гріш.

(Докінчення зі ст. 2-гої).

треба рушати. Бо хто перший являється на збірний пункт? Частини дисципліновані. Нарешті рушили. Ударний Курінь на автах. Тут же, ще за Деміївкою мусіли кинути машини, бо не могли вони старі, бідні випхатися на круту гору. Додибали до Мишеловки. Зрання сила дядьків їхало на базар до Київа. Усі зі Зеленівського району, а в полудне, коли ми спочивали в Мишеловці, дядьки верталися до дому. Отже: чи Зелений міг знати про наш рух та силу?

Але здавалось би нічого боятися, бо з Германівки, казали, таксамо йдуть Січовики, а на лівому березі у місточку Воронівці наша кіннота. Та щось Січовиків ніхто не бачив, а у Воронівці і зовсім не було вершників.

Ночували звичайно по селянських хатах і я старався пізнати настрій людей. Балакав, розпитував і прийшов до одного висновку: селяне не вдоволені. Це не могло надати нам бодрости, але виходу не було. Так дійшли аж до Обухова.

Може колись найдеться історик, що впише ще одну блискучу сторінку, але я скажу, що ми так билися, аж померзли від стояння на снігу.

Маленька подробиця. По взяттю Обухова варту могла заняти третя сотня куріня Голуба, але коли ми увійшли до місточка, то командір сотні звернувся до мене, питаючи, де його сотня. І взагалі варта відбувалася безсистемно, одвратно. І просто чудо, що Зелений нас не побив на шматтє. Певно унтерофіцирська військова освіта не надала йому освіти командіра дивізії, але у всякім разі числити перемогу на рахунок нашої боездатности нема що. Нас ще мало били тоді, і через те ми не вміли ще бити, а перемоги, які траплялися тоді, треба віднести до реєстру щасливих випадків. Нема що вихвалятися, бо не на користь воно нам, а навпаки, на велику шкоду.

Постараюся на прикінці змалювати картину нашого „побідного" відходу з Трипілля.

Морози стояли люті, снігу було мало, дні веселі, соняшні. Чітко чулися стріли гармат з лівого берега, що мов серпанком повивсь у низу за Дніпром. Трівога глибше залазила, не даючи спокійно не то що сидіти, а будь що й робити.

Ранком 26-го чи 28-го, не памятаю добре, як звичайно вийшов послухати стрілянини. Вийшовши на площу, де стояло кілька сот возів з військовим майном, забраних у Трипільців, був вражений відсутністю Січовиків та батерії. Що за мара? Далі за кілька хвиль був у Голуба. Тут виснилось, що гармати, Січовики та команда відділу рушили до Київа.

Чомуж ми нічого не знаємо? — запитавсь Голуба. — Виходить ми їм непотрібні. Будемо самі рушати.

Длятого, щоби Трипільчане не помітили нашої малої сили, наказали обозови пересунутись у инше місце, а для того, мовляв, треба витягтись на дорогу. А коли обоз витягся, рушили до Київа. Про ті трудноші, які довелося побороти в дорозі, не буду говорити. Одно скажу: Аж у Виті Литовській дігнали ми команду експедиційного корпусу. Начальство вечеряло у просторій хаті богатого селянина, піджидаючи на ударний курінь з військовим обозом, а козаки розбрились по селу шукати харчів. Хороба мене валила з ніг і я, передавши з дозволу команадіра куріня сотню, поїхав до Київа. Експедиція на Зеленого поклала початок кінцю ненависному для С. С. Ударному Куріню. Пізніще я зустрів рідного брата в полевій варті корпусу С. С. і він розказав мені, що їх влили до січових стрільців.

Чи Зелений бандит, хай судять люди; та що операція проти „Отамана" не була такою серіозною, я думаю, підтвердить кожний, хто приймав участь в тім поході.

Василь Бобрів
Ню Йорк, Н. Й.

НАЙНОВІЙШІ ТЕАТРАЛЬНІ КНИЖКИ З КРАЮ.

ОСЕЛ З ЯСЕЛ.

(Вакаційна сміховинка).

Перед двома сотками літ, коли ще глупота і простодушність були дуже поширені (прим. складача: Нібй вони й нині не поширені?), а більшість людий вірила ще в чарівництво, відьомство і подібні штуки, йшов один чарівник з Ликодерів до Ясел на ярмарок, женучи наперед себе ослика, хотячи його продати. Було літо, збіжа наливалися зерном, але у властителя шляхотного звірятка не було що у рот узяти: передновок! Ішов чоловічина, сумно похнюпивши голову, й ведучи ослика на шнурку, думав собі:

— Продам осла, запоможуся до жнив на дві-три неділі, а потім зберу жнива і барабольку — продам надбуток тай знову куплю ослика.

Сумного чоловічка звялила липнева спека. До місточка Ясел було ще з милю дороги, а сонічко так пражило, що крий Боже! Аж ось і лісок при дорозі! Аж просить у холодок відпочати.

— Ще поспію — подумав собі чоловік — і привязавши собі осла до руки, ляг у високу траву при дорозі і заснув камінним сном.

А з місточка саме в той час вибралися на літну мандрівку в гори два убогі, але не дурні студенти: два вірні товариші, з добрими свідоцтвами за пазухою, але без роду, без опіки — і без сотика в кишені.

Побачивши сплюха в траві, сказав один до другого:

— Здається, не дуже бідний отсей заспаний господар, коли в робітну днину хропить собі на всі заставки! Певне, що втрату одного осла він скоро переболіє...

Вони рішили забрати в чоловіка осла, вернути до Ясел і продати його на ярмарку, щоби мати трохи гроший на дорогу. Осторожно підійшли до сплячого і відвязали ослові шнурок на шиї. А тоді один з них, молодший, взяв, сів на осла й пігнав його до місточка, — а другий... — другий привязав себе до сплячого господаря на той сам шнурок, на який був привязаний ослик, і який все ще сплячий газда тримав одним кінцем у правій руці. Привязав себе — і як тільки його товариш зник з украденим ослом на закруті дороги, цей збив ногами, вівкнув, сіпнув — і збудив господаря.

Господар схопився і очам своїм не повірив. Перед ним замісць осла стояв привязаний на шнурку молодий студент; став протирати очі, думаючи, що це сон, але ні: парубчак на шнурку як був, так є.

А коли здивовання господаря дійшло до небувалої висоти, тоді дотепний студент упав на коліна і зложивши перед ним руки мов до молитви, став говорити з плачем:

— „О любий Боже! Який я тобі вдячний, що ти нарешті скінчив мою муку і покуту і назад перемінив у чоловіка!"

А звернувщися до здивованого господаря, заговорив:

„І я тобі вдячний, господарю, що так ласкаво зі мною обходився і певно тепер пустиш мене на волю, коли, як бачиш, я вже не осел, а людина... Бо треба тобі знати, що я був злим сином для свого батька і тоді за кару він при помочі одної відьми замінив мене в осла і продав тобі мене на ярмарку. Та час прокляття саме тепер минув, то я благаю тебе, пусти мене на волю!"

Господар, зворушений благанням молодця, свято повірив у його балачку, схопився і власноручно відвязав з його шиї шнурок, кажучи:

— Іди собі з Богом, парубче! Та памятай на будуче, що каже четверта заповідь: „Шануй отця свого і матір свою!"...

Він дав „переображеному" ще кусень солонини й хліба на дорогу і поблагословивши його, сам перехрестився й вернув до Ликодерів. А студент побіг до Ясел, де тимчасом його товариш уже збув осла за добрі гроші. Оба поділилися сумою і сміючися до упадку зі свого жарту, подалися в світ.

А рівно в рік опісля запомігся наш господар грішми і вибрався знову на ярмарок, до Ясел, щоби купити собі другого осла. Він ще, розуміється, не забув про торішню пригоду й думав собі по дорозі:

— Цікаво, що поробляє мій парубчак, — що був замінений в осла! Чи слухає тепер свого батька?

Так роздуючи, увійшов на торговицю й остовпів: перед ним стояв привязаний до стовпа осел, але той сам, що минулого року перемінився в його руках!...

— „Ага! — подумав собі господар — ось, де ти! Знову нечиста сила перемінила тебе за твої гріхи й хоче мені впхати в руки!"...

А оглянувшися, чи хто не підслухує, він приступив до осла й шепнув йому до довгого вуха:

— „Добре тобі так! Було послухати мене й шанувати батька й матір, то не бувби з тебе знову осел. Вже я тебе, небоже, не куплю! Іди собі на инші руки і пукутуй краще ніж у мене... Та дякуй ще Богу, що я не розкажу людям, що ти за один, бо тоді тебе ніхто не то купити не хотівби, але й задармо не взявби".

— Так сказавши, наш господар залишив чимскорше несамовитого осла і пішов далі, шукати яку звичайну добру ослину...

(За Е. Ф. М. — німецьким оригіналом написав **В. І.**).

Берлінер Тагеблят повідомляє з Москви, а Москва з Харкова, що на Україні позволено основувати приватні школи, з тим, що 15% пролетарських дітей знайде в них приміщення. Цей дозвіл наступає по причині браку шкіл на Україні.

Хитрун у Кооперативі: — Прошу мені дати чеколяду!

— Прошу!

— Чи можете виміняти її на цукорки?

— Можемо! Прошу!

(Склепар бере від покупця чеколяду і дає йому цукорки).

— Дякую! Будьте здорові!

— Алеж, добродію, ви не заплатили ще!

— За що?

— За цукорки!

— Яж їх виміняв за чеколяду!

— Алеж ви й за чеколяду не платили!

— Або я її їв?

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

—o—

КЛІВЛЕНД, О.

Зібрано в церкві на потерпівших від повені.

В українській гр.-кат. церкві св. Ап. Петра і Павла виголосив тутешній парох о. сов. Левицький слово про те нещастє, яке навістило нашу рідну землю.

Слово те припало до серця вірних, коли вони зложили $225. Парохія жертвувала $25, разом отже вислано до Обєднання в Филаделфії $250 до негайної висилки для потерпівших братів на Західній Україні.

Жертвували: парохія св. Ап. Петра і Павла 25 дол.; по 10 д. Вп. о. Л. Левицький, Параска Іваночко; по 5 дол.: І. Кухта, Марія Кавалець, Магдалина Дудчак, Марія Муха, В. Свірчак, Марія Сеник, Д. Шмагала, П. Чайка; по 3 дол.: В. Камець; по 2 дол.: Володинський, Мих. Кривий, Юлія Ничипор, Мих. Когут, Ів. Ничипор, В. Пищук, П. Поливчак, В. Поливчак, Г. Сорочак, Ів. Сорочак, Л. Тритяк, Й. Федик, Марія Хома, Ан. Швед, Розалія Юрочак; по 1 дол.: Ст. Банас, Н. Бусько, П. Болесько, Марія Буківська, Ів. Білецький, Гр. Барильчук, Ів. Висоцький, Ольга Войціцька, Ів. Войціцький, Й. Войнаровський Анна Вацик, Марія Возьний, Ан. Вацишинський, Марія Вербіцька, Ан. Горон, П. Головчак, Марія Ганич, Ів. Гаврик, Софія Ґурська, Р. Ґурняк, Анна Ґураль, Ан. Ґенсьорський, Мих. Гавронський, Дм. Дарош, Н. Данилюк, Ева Данилюк, Олена Довбуш, П. Кузик В. Коцоць, Ів. Кримчак, Наталя Крива, Марія Керик, Катерина Коваль, Юстина Конет, Іл. Капраль, Марія Кузьма, П. Коваль, Анастазія Липян, П. Липян, Катерина Лучка, Т. Льоник, Марія Левчин, В. Макар, В. Маницький, Катерина Марко, Параска Молодець, Анна Машука, Мих. Малярик, Розалія Мовчко, П. Недбальський, А. Николайко, Марія Никорага, Анастазія Павлюк, Анна Пацула, Н. Пелехатий, Ів. Попович, Дм. Пеляк, Рігіна Головий, Ів. Сало, П. Співак, Ів. Савчишин, Дм. Струк, Розалія Свідрик, Катерина Сорочак, Емілія Сич, Катерина Струтинська, Л. Струк, Юлія Силий, Гр. Сирота, Анна Трітяк, Н. Трітяк, П. Товарніцький, Ів. Тернавський, Дм. Хандра, Магдалена Чипюк, Марія Шмід, Анна Швець, Дм. Швед, В. Яцишин, Ів. Ільків, А. Іваночко, Ів. Качор, Вол. Васик; Іл. Павличко 2 дол.; Т. Мельник 2 дол; Анна Кобилянська 1 дол. і Катерина Терлецька 1 дол. Решту зложено дрібними датками.

ЙОНКЕРС, Н. Й.

Жертва вірних для потерпівших від повені.

18 вересня о. Сполітакевич представив у тутешній українській гр.-кат. церкві св. Михаїла розпучливе положенне нашого народу в Галичині з приводу страшної повені та зарядив збірку для потерпівших.

Збірка принесла $98. Отець Сполітакевич доложив $2. Разом вислано до Обєднання $100 для висилки до краю.

АРНОЛЬД, ПА.

Ратують нещасні жертви повені.

В українській православній церкві Покрови Пресвятої Богородиці в Арнолд, Па., в неділю 18. вересня, священик пояснив про те страшне нещастя, яке навістило Східну Галичину і закликавши до жертв на поміч потерпівшим від повени, зібрав між присутними на цю ціль 30 дол. Жертвували: П. Зорена 5 дол., свящ. П. Корсуновський 2 дол.; по 1 дол.: О. Лисий, І. Деркач, В. Коваль, П. Боднар, П. Пастернак, В. Сопків, В. Кузьмиха, О. Іванчишин, М. Земледух, Р. Коваль, Т. Попович, О. Афанас, А. Пальошка, П. Филипів, Т. Филипів, Т. Пельц, М. Скочиляс, М. Волошин, В. Пітух і Т. Колодій; по 50 цнт.: І. Коваль, С. Дмитрів, В. Васильовський, П. Любчик, А. Лобур і Драган. — Разом 30 долярів.

Гроші вислано до Обєднання.

Свящ. П. Корсуновський.

АСТОРІЯ, Л. АЙ.

Українські школи потерпівшим від повені.

Українські школи з Асторії, Л. Ай., і з 106 улиці в Ню Йорку устроїли спільний фестин, на котрім зібралося поважне число публики. Попри веселу і приємну забаву не забули присутні за своїх братів, котрі терплять від страшної повені в Галичині. Заряджено збірку на потерпівших від повені і зібрано на сю ціль $37.58. Комітетові з обох повисше згаданих шкіл зібрали між собою $8.25; разом зібрано $45.83, котрі то гроші вислано до Обєднання.

Також заряджено збірку з пушками на Сиротинець при У. Н. Союзі і зібрано поважну суму, котру вишлеться на призначене місце.

С. Кривень.

ЖАРТИ.

—o—

Коли король Филип IV. втратив португальське королівство і ще деякі землі, приняв призвище „Великий". Князь Медіна-Челі, коли довідався про це, сказав:

„Наш володар так як та діра, чим більше від неї віддирається, тим вона збільшуеться!"

—o—

У вязниці. — Нещасний! що ти наброїв? Що на те сказав би твій батько, якби довідався, що ти в арешті?

— Не знаю, спитайтеся його, він є в келії ч. 7.

—o—

Подумайте лише собі: Мій чоловік такий жорстокий, струтив мого песика зі шестого поверха, а собачка згинула. Цього ви певно не зробилиби.

— Правду кажете, навіщо аж зі шестого поверха?! Таж міг скинути його з третього, а пес також забивбися.

—o—

Йойна є в гостині у Блюменштайна. — Любий Блюменштайне, на дворі паде дощ, а я забув парасолю. Гадаю, що нічого не матимеш проти того, коли переночую в тебе.

Блюменштайн згодився, а нараз Йойна вибіг. За годину вернувся.

— Де ти ходив? — питаеться Блюменштайн.

— Я ходив додому за нічною сорочкою.

—o—

Власник гостинниці (підходить до гостя, що намагається краяти печену курку): Ну, як жеж вам смакує курочка?

Гість: На її вік вона трохи за мала.

—o—

— Тату, — питається синок — скажи мені, коли в Ґренляндії ніч треває шість місяців, то коли сплять там нічні сторожі?

—o—

Залізницею іде мати з маленькою дочкою. Дочка їсть банани досить голосно.

— Не цямкай так, коли їш! — напоминає мати.

На це дівчинка здивовано:

— Чому, мамусю, таж тут ніхто не спить.

—o—

Даремні труди. Гість (до вейтера): Бачу, що того гостя біля вікна краще обслугують і що він дістає більші порції. Де є господар? Мушу йому пожалітися!

Вейтер: Цей пан біля вікна, то господар!

—o—

Між циганами.

Тату, шатро горить!
Хапай точило, та втікай!
Та мама слаба у шатрі!
Маму як припече, то й сама втече.

ПОІМЕННИЙ ВИКАЗ ЖЕРТВ

НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКР. НАРОД. СОЮЗА

за місяць серпень 1927 року.

ВІДДІЛ 287.

Сестрицтво св. Анни в Байон, Н. Дж.

Жертва з каси відділу	$—
Жертви від части членів	$9.00
Разом	$9.00
Федорик Анна	1.00
Солонинка Анна	1.00
Гуль Татіяна	1.00
Кобрин Параня	1.00
Король Анна	1.00
Дзюбанська Анна	0.50
Хандога Параска	0.50
Хоптій Марія	0.50
Хоптій Анна	0.50
Драбанчук Юлія	0.50
Серкез Анна	0.50
Литвин Юлія	0.50
Турчин Варвара	0.50

ВІДДІЛ 298.

Тов. Любов в Бронкс, Н. Й.

Жертва з каси відділу	$—
Жертва від одного члена	$5.00
Разом	$5.00
Василь Морозович	$5.00

ВІДДІЛ 312.

Тов. Просвіта в Савт Плейнфілд, Н. Дж.

Жертва з каси відділу	$—
Жертви від части членів проголошено.	
Дїслано від части членів	14.50
Разом	$14.50
Дорош Стефан	1.00
Гулай Андрій	1.00
Овсяний Павло	1.00
Цап Семен	1.00
Ловос Іван	1.00
Полегоньний Михайло	1.00
Шарик Микита	1.00
Савчак Микола	1.00
Вовчак Михайло	1.00
Назимець Іван	1.00
Дорош Катерина	1.00
Голуб	1.00
Фецак Теодор	1.00
Ярема Максим	0.50
Раткович Яким	0.50
Раткович Прокіп	0.50

ВІДДІЛ 321.

Бр. св. Петра і Павла в Фініксвіл, Па.

Жертва з каси відділу	$10.00
Жертви від части членів проголошено:	
Дїслано від членів	$10.00
Разом	$20.00
Лев Василь	$2.00
Куриляк Михайло	2.00
Біліньский Іван	1.00
Цюх Юліян	1.00
Цюх Федор	1.00
Гроховальський Стефан	1.00
Грицик Дмитро	1.00
Савчин Дмитро	1.00

ВІДДІЛ 367.

Тов. Запорожська Січ в Рочестер, Н. Й.

Жертва з каси відділу	$—
Жертви від части членів	$39.00
Разом	$39.00
Антонів Михайло	$2.00
Хороший Іван	2.00
Петрів Михайло	2.00
Сорохтей Корнило	2.00
Башта Олекса	1.00
Бургер Ігнатій	1.00
Данилів Олекса	1.00
Федоришин Дмитро	1.00
Федоришин Михайло	1.00
Кушлик Петро	1.00
Когут Дмитро	1.00
Мацик Теодор	1.00
Псюк Йосиф	1.00
Пукіш Василь	1.00
Романів Михайло	1.00
Шихворост Яць	1.00
Тимків Іван	1.00
Трендей Йосиф	1.00
Крук Іван	1.00
Чайковський Стефан	1.00
Федоришин Стефан (мол.)	1.00
Гринів Петро	1.00
Павлуцький Микола	1.00
Леско Павло	1.00
Павлуцький Михайло	1.00
Лесик Прокіп	1.00
Мазурчак Николай	1.00
Микитинський Михайло	1.00
Пристайко Василь	1.00
Романів Лука	1.00
Сподарик Дмитро	1.00
Трендей Іван	1.00
Щупак Настя	1.00

ВІДДІЛ 372.

Тов. ім. Івана Франка в Плейнфілд, Н. Дж.

Жертва з каси відділу	$—
Жертви від части членів	$11.00
Жертва відділу з підприємства	$ 6.20
Разом	$17.20
Ярема Василь	$1.00
Ярема Роман	1.00
Дубас Михайло	1.00
Дубей Степан	1.00
Семенюк Дмитро	1.00
Вавчак Михайло	1.00
Білоруський Володимир	1.00
Ярема Максим	1.00
Три члени У. Н. С. з Нюарку, які були гостями на забаві в Плейнфілд:	
Сурма Антін	1.00
Микласевич Антін	1.00
Багній Ілія	1.00

ВІДДІЛ 373.

Тов. Любов в Ст. Луіс, Мо.

Жертва з каси відділу	$50.00
Жетва від членкиць	—
Разом	$50.00

ЯК БУДУЄМО СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА.

—o—

331.

МОЄ СЛОВО В СПРАВІ СИРОТИНЦЯ-ЗАХИСТУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

Хоть я не є членом У. Н. Союза, то всеж таки маю нагоду читати „Свободу", бо мешкаю разом зі своїм краяном Кирилом Дацковим. Читаю я ту „Свободу" щоденно й інтересуюся всіми справами, а найбільше справою Сиротинця-Захисту, який задумує здвигнути У. Н. Союз.

Як чоловік світовий, я маю велике понятте про нужду і гаразд, про розкоші, нещастя, і т. и. Мав я нагоду зїхати майже цілі Злучені Держави Америки і бачити на власні очі, в яких то гараздах жиють наші українські сироти та немічні старці, котрі не мають родини і засобів до життя. На воловій шкірі не дасться того всього списати, як тяжко бідують ті сиротята під чужою опікою. Зрештою ми всі знаємо про се дуже добре, однак лихо в тім тільки, що ми сего не відчуваємо, бо, як то кажуть наші люди: „А мене що обходить чужий гинтерес?" — або: „Не хочу бадруватися чужими справами". А ще гірша біда, що ми призвичаєні до самолюбства, нещирости тай захланности; ми, попросту, не відчуваємо чужого нещастя.

Не хочу і не буду витягати з сего консеквенцій, не буду запускатися в критику супроти тих, що так говорять і поступають та творять через се великі блуди не тільки собі, але й цілій нашій нації, бо історія наша колись запише на своїх сторінках критику, і наші поступки або похвалить або осудить.

Другі народи трактують у себе такі справи інакше й інакше до них відносяться. Тому то таким народам і ліпше поводиться і такі народи мають ліпшу повагу перед цивілізованим світом.

Коли у других народів вирине гадка, аби доконати якогось великого діла, як будова шпиталю, заснованя власної школи, збірка на будову сиротинця чи захисту для старців, чи збірка на будову власної держави або на кольонізацію в чужій державі, там зараз обрахується, якої суми гроша на дану ціль потрібно, і постановляють, що така сума мусить бути до тижня, чи до місяця, зібрана, і сей нарід, розуміючи свою справу, не тільки що в означенім часі збере постановлену суму, але ще й з великою надвишкою.

В нас однак інакше; в нас богато критикується, свариться, говориться і на тім кінчиться. Часами навіть богато пишеться, але на вітер. В тім то і біда, що ми не можемо до нічого дійти, а як до чогось і дійдемо, то з дуже великим накладом праці.

От візьмім під увагу будову нашого Сиротинця-Захисту. Візьмім під увагу сю обставину від початку. В початках ішла робота трохи лучше і скорше; та тепер майже цілком притихла. Наш загал, замісць сю справу підперти, замовк. Хто відвічальний за ту мовчанку, не знаю. Та мимо того я чогось не можу мовчати. Не можу, бо совість мені не позволяє; не можу, бо лежить мені на серці горе і нужда бідних сиріток та немічних старців. І власне на сім місці відзиваюсь і кличу до тебе, великий український народе, члени і не-члени У. Н. Союза; ви, чорнороби, фабричні робітники, фармері, бизнесмени; ви, отці духовні, що щиро працюєте з народом: відозвіться та сипніть жертвами на се благородне діло, а сирітки та немічні старці будуть вас во віки благословити!

Я від себе посилаю наразі пять долярів, а в будучности вишлю більше!

Ісидор Антонів,
з Филаделфії, Па.

332.

Бр. св. Петра і Павла, від. 102 У. Н. Союза, в Клівленд, О.

Хвальний Заряде! — Засилаю на Сиротинець $21.75. Сю квоту я збирав між нашими членами від 1. січня до 18. вересня ц. р. Майже на кождім мітінгу підносилося справу нашого Сиротинця, але — як бачимо — назбиралося небогато гроший. Праці було богато, а пожитку мало. Одні наші члени кажуть, що вже мали свій сиротинець у Клівленді, а нині його нема. Другі говорять: „Українські інституції вже нас навчили так, що й на студене треба дути". Хто не хоче нічого жертвувати, то все знайде собі якийсь викрут. Як далі піде справа зі Сиротинцем — не знаю, але можу сказати, що в нашій місцевости се діло йде дуже тяжко. Живі люди не тратять одначе надії, що труни пробудяться колись до свідомого життя і сповнять свою повинність супроти рідного народу. — **Николай Бусько,** секр.